

महिदरकरांचे दर

हातलील कपड्यावर चोकरां
करता.

व्यवसायक. अर्थ,
'दुर्गाधिवाम' पुणे २.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल इंग्लिश माफ)

किरकोट अंकित

दोन आणे.

महिदरकरांचे दर

अर्थ वचन प्रदान: हाति कीटिल्य: अर्थसूची घर्मकामाविति ।

—कीटिल्य जयसाल

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

वर्ग ९

पुणे, बुधवार, तारीख ६ जानेवारी १९४३

अंक १

महायुद्ध दाराशी आले

परदेशी औषधे

दुर्मिळ व महाम शाली

पण

भिण्याचे कारण नाही !!!

— कारण —

महायुद्ध रसशाळा पुणे लि.

बा देशी औषधाच्या प्रसिद्ध कारखान्याने
तयार केलेली

- रक्तवर्षक,
- उपनाह,
- बालजीवन,
- कॅल्सीप्राल

हत्यादि पेटेट, स्टॅट्ट व कोफपिय औषधे सात्री वळ्यामुळे

★ डॉक्टरांही श्रावण लागले आहेत. ★

दरसाल बिनचूक नफा वाटणाऱ्या ह्या कंपनीचे
झेअर्स व औषधे मागवा.

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

मुख्य दुकान कल्पति चौक, लक्ष्मी रोड, पुणे २.

विमेदार नि हवाई हल्ला

रात्रु रात्रुकडून हवाई हल्ला अगर तत्सम उपद्रव बापासुन बिन-
लडाऊ नागरिकांच्या जीविताला येणाऱ्या धोक्याचा समावेश विमा
पॉलिसीच्या अर्थात हेतो कोण व त्यासाठी जास्त प्रिमिअम भरता
लागेले काय ? असा प्रश्न साहजिकच नागरिकांमध्ये वर्धिला
जात आहे.

ट्रस्ट ऑफ इंडिया

विमा कंपनीच्या

विमा पॉलिसीमध्ये हवाई हल्ल्यामुळे जीविताला
होणारे अपायचा अंतर्भाव होतो त्याकरिता
जादा प्रिमिअम नाही.

तरी किलंब न लावता—

तुमचा नि तुमच्या आत्तेष्टांचा विमा

ट्रस्ट ऑफ इंडिया

विमा कंपनीतच उतरा.

अध्यक्ष—श्रीमंत सरकार जयकाथ महाराज पंडित
माहितीपत्रके विनामूल्य पाठवू

ट्रस्ट ऑफ इंडिया विमा कं. लि. } वि. ह. देशमुख, बी. ९.
लक्ष्मी रोड, पुणे २ } जनरल मॅनेजर

महायुद्धाची जाणीव ! कपड्यांच्या सचांत काटकसर करा. एक वेळ वेऊन
स्वतःची खात्री करा व पैशाचा मोवदला घ्या.

गिरगांव

मुंबई नं. ४

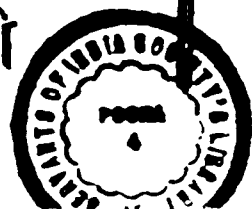
महिदरकर ब्रदर्स

तयार कपड्याचे व्यापारी

बुधवार

चौक,

पुणे

कायद्याची मराठी पुस्तके

- १ इन्फ्रॅक्ट्स कायदा (सुधारणांसह) किं. १॥ रु.
- २ कर्ज देण्यावेण्याबाबत कायदा किं. २ रु.
- ३ मृत्युपत्राचा कायदा किं. १। रु.
- ४ हिंदू स्त्रीधनाचा कायदा किं. १२ आ.
- ५ विवाहाचा कायदा किं. १२ आ.

याशिवाय मराठी भाषेत प्रसिद्ध होणाऱ्या "न्याय बोध" मासिकाचे वर्गणीदार व्हा. वा. व. ५ रु. नमुना अंक मागवा.

—न्यायबोध-ऑफिस, महाल नागपूर शहर

विविध माहिती

पांच कोटि पुस्तकांची निर्गत

गेल्या वर्षी ग्रेट ब्रिटनमधून एकूण ४० लक्ष पौंड किंमतीच्या पुस्तकांची निर्गत झाली. १९३७ चे मानाने हा आकडा सवापट आहे. पुस्तकांच्या निर्गतीची आकडा ५३ कोटि इतका होतो.

उत्तर आफ्रिकेतून कच्च्या मालाचा पुरवठा

फ्रेंच उत्तर आफ्रिकेतील उपलब्ध मौल्यवान कच्च्या मालाची वाटणी ग्रेट ब्रिटन व अमेरिका ह्यांचेमध्ये करण्यांत येत आहे. १९४३ साली मात्र ह्या मालाची निर्गत फार मोठ्या प्रमाणावर होण्याची शक्यता नाही.

कोयनेलचा तुटवडा

नफेवाजी करणाऱ्या व्यापाऱ्यांकडील ३ हजार पौंड कोयनेल सरकारने आपल्या ताब्यांत घ्यावे, हिंदुस्थान सरकारजवळील साठ्यापैकी काही कोयनेल मिळवावे, त्याची विक्रीची किंमत पौंडास ३५ रुपये ठरवावी, अमेरिकेतून अटेब्रिनची आयात करावी, ते हाफकिन्स इन्स्टिट्यूटमध्ये तयार करण्यासाठी त्यास लागणारी कच्ची द्रव्ये मागवावी, इत्यादि सूचना डॉ. दादाचानजी ह्यांनी बाँबे मेडिकल असोसिएशनच्या सभेचे प्रसंगी मुंबईतील डॉक्टरांतर्फे सरकारास केल्या.

अमेरिकन सैनिकांचे ब्रिटिश मुलींशी विवाह

ग्रेट ब्रिटनमधील अमेरिकन सैनिकांस ब्रिटिश मुलींशी विवाह करावयाचा असल्यास त्यांनी दोन माहिण्यांची अगाऊ नोटीस दिली पाहिजे, असा नियम करण्यांत आला आहे. अशा रीतीने विवाह करणारांच्या बायकांना अमेरिकन नागरिकत्वाचे हक्क मिळणार नाहीत हे स्पष्ट करण्यांत आले आहे. वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे परवानगीविना विवाह करणाऱ्या सैनिकांस लष्करी कोर्टापुढे उभे करण्यांत येईल.

स्थलांतर करणार नाही

कलकत्त्यावर बरेच बोंबहल्ले झाले एवढ्यासाठी हिंदुस्थान सरकार आपल्या तेथील कचेऱ्यांचे स्थलांतर करणार नाही असे प्रसिद्ध झाले आहे.

बँकांचे एकत्रीकरण

जपानमधील चार प्रमुख बँकांचे एकत्रीकरण होणार आहे, त्यांत सुप्रसिद्ध मिटसुबुई हि आहे.

मुंबई प्रांतांतील मोटारी

मुंबई प्रांतांतील सुमारे २५ हजार मोटारीपैकी निम्म्या मोटारीस दरमहा ६ गॅलन पेट्रोल अधिक पेट्रोल मिळत नाही. त्यामुळे, स्वतःची मोटार ठेवण्यापेक्षा भाड्याच्या मोटारीतून जाणे आता अधिक स्वस्त पडते. कित्येकांनी आपल्या मोटारी विकून टाकल्या आहेत.

अमेरिकन सैनिक बॉर कमी पितात

अमेरिकन सैनिक दारू बेताने पितात हे लष्करी दुकानांतील बॉरच्या माफक स्वपावरून दिवून येते, असे अमेरिकेच्या युद्ध माहिती सात्याने प्रसिद्ध केले आहे.

शास्त्रज्ञांचे भवितव्य व राजकीय प्रगति

"आपण आपल्या देशाचे मालक बनून आपले सामाजिक व आर्थिक भवितव्य जोपर्यंत निश्चित करू शकत नाही, तोवर मोठ्या प्रमाणावर राष्ट्रसंघर्षक योजना हाती घेणे आपणांस शक्य होणार नाही. आपल्या राजकीय भवितव्यावरच शास्त्रज्ञांचे भवितव्य अवलंबून आहे."—अँग्लो बँगाली इंटरमिजिएट कॉलेजच्या सायन्स विभागाचे उद्घाटन करतेवेळी हिंदुस्थान सरकारचे व्यापारमंत्री, श्री. सरकार, यांनी वरील उद्गार काढले.

"युनायटेड नेशन्स" पोस्टाचे तिकीट

अमेरिका १४ जानेवारी रोजी पोस्टाचे एक नवीन तिकीट काढणार आहे, त्यावर यशनिदर्शक चिन्ह असून "विजयासाठी संयुक्त झालेली राष्ट्र" असा त्यावर मजकूर छापलेला आहे.

चीनमधील खास हक्क

चीनमध्ये ग्रेट ब्रिटन व अमेरिका ह्या राष्ट्रांस असलेले खास हक्क त्यांनी सोडण्यासंबंधीच्या कराराचा मसुदा चीन, ब्रिटन व अमेरिका ह्यांनी मान्य केला आहे. प्रत्यक्ष करारावर सहा लवकरच होतील.

कोट्याधीशाचा सहावा घटस्फोट

"माझी सहावी पत्नी, विली बोन, ही घटस्फोट घेण्यासाठी रेनेला जात आहे," असे अमेरिकन कोट्याधीश मि. टॉमी मॅनव्हॅल ह्यांनी नुकतेच जाहीर केले.

मुंबई प्रांतास कोयनेलचा पुरवठा

मुंबई प्रांतांतील लोकांकरिता प्रांतिक सरकारस मध्यवर्ती सरकारकडून कोयनेलचा थोडासा साठा मिळाला आहे, त्यातून धर्मार्थ इस्पितळे व दवाखाने ह्यांस प्रथम कोयनेल दिले जाईल. नंतर डॉक्टरांस मिळेल. सर्वसाधारण जनतेस कोयनेल पुरवता येणार नाही; लोकांनी दवाखाने व डॉक्टर लोक ह्यांच्याकडून ते घ्यावे. डॉक्टर लोकांनी सुपरिटेण्डेंट ऑफ एक्साईज, मुंबई ह्या पत्त्यावर मनिऑर्डरने ७ रु. ८ आ. पाठविल्यास त्यांस रजिस्टर्ड पोस्टाने २ औंस कोयनेल मिळेल.

कॅनडांत 'डच' जन्मग्रामि

हॉलंडच्या प्रिन्सेस ज्युलिआनाच्या बाळंतपणासाठी ओटावा येथील इस्पितळाचा एक भाग राखून ठेवला आहे. हा भाग "एक्सट्री टेरिटोरिअल" समजला जाईल, असे कॅनडाच्या गॅझेटाचे खास अंकांत प्रसिद्ध करण्यांत आले आहे. ह्याचा अर्थ, इस्पितळाचा हा भाग कॅनडाच्या सरकारी नियंत्रणाखाली नसून तो डच नियंत्रणाखाली आहे असे तात्पुरते समजले जाईल व प्रिन्सेस ज्युलिआनाच्या अपत्याचा डच भूमीवर जन्म झाला असे मानता येईल.

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ...	२ ध्या, नफेबाजी नको—
२ अन्नसामुग्रीच्या पुरव-	स्तुत्य प्रयत्न—बांबे को.
ठ्याबाबत तक्रारी ...	३ कार्टेली
३ पान्थात्यांचे अंधानुकरण	५ शेती-सुधारणा ...
कडे नका ...	६ सासुरेची नियंत्रित किंमत
४ स्फुट विचार ...	७ स्वस्त कापडासाठी झाल-
पुढाचे गेलें वर्ष—शिक्षण-	मागांचा उपयोग ...
पद्धतीत सुधारणा—नफा	

अर्थ

बुधवार, ता. ६ जानेवारी, १९४३

अन्नसामुग्रीच्या पुरवठ्याबाबत तक्रारी

धान्यपुरवठ्याचा तुटवडा आणि महागाई ह्यांचे विषयीच्या तक्रारी मिटण्याचे ऐवजी अलीकडे विशेषच वाढल्या आहेत. विशेषतः मुंबई शहराचे बाबतीत परिस्थिति अत्यंत असमाधानकारक असून ती सुधारण्यासाठी तात्काळ परिणामकारक उपाय योजिले जाण्याचे अगत्य वृत्तपत्रांत प्रतिपादले जात आहे. व्यापारी मंडळांनी आतां ह्या निकडीच्या प्रश्नास चालना दिली असून मुंबईच्या इंडियन चेंबर ऑफ कॉमर्सने व्हाइसरॉय लॉर्ड लिनलियगो ह्यांचे सास लक्ष त्याकडे वेधले आहे. जनतेस अन्नसामुग्रीचा किमान पुरवठा होण्याचे महत्त्व विशेषतः सध्याच्या युद्ध-परिस्थितीत किती आहे ह्याची जाणीव हिंदुस्थान सरकारास आहे हे त्यांनी त्यासंबंधांतली व्यवस्था नीट व्हावी म्हणून स्वतंत्र सातें निर्माण केले आहे ह्यावरून दिसून येत आहे. तथापि अन्नसामुग्रीच्या तजवीजीविषयीचे सरकारी धोरण निश्चित व प्रभावी झालेले अनुभवास येत नाही. एकंदर देश विचारांत घेतां मुख्य धान्यांचा पुरवठा जरूरी इतका आहे असे सांगण्यांत येत आहे. परंतु तांदूळ आणि गहू ह्यांची निर्गत सरकारामार्फत झाली आहे आणि ह्यामुळे ह्या धान्यांची कमतरता पडत आहे, म्हणून ही निर्गत तात्काळ थांबविण्यांत यावी अशा आशयाची तातडीची सूचना करण्यांत आली आहे. एकूण उत्पादनाचे मानाने झालेली व होणारी निर्गत अत्यंत अल्प आहे आणि सरा प्रश्न पुरवठ्याचा नसून धान्याच्या वाटणीचा आहे असा युक्तिवाद दुसऱ्या बाजूने पुढे मांडला जात आहे. व्यापारी व इतर व्यक्तींनी साय पदार्थांचा साठा करून ठेवण्याने त्यांची सामान्य जनतेस कमतरता भासत आहे हा मुद्दाहि प्रस्तुत बाबतीत उपयोगांत आणला जात आहे. मुंबई प्रांतांत तांदूळ आणि गहू ह्यांचा नेहमीच तुटवडा असतो आणि सध्या तो अत्यंत तीव्रतेने भासत आहे आणि प्रांतिक सरकार ही धान्ये इतर प्रांतांतून आणण्याची शिकस्त करीत आहे, ही गोष्ट प्रसिद्ध आहे. आतां ह्या धान्यांची योग्य वाटणी देशाच्या निरनिराळ्या भागांत होण्याची व्यवस्था करण्याचे कार्य मध्यवर्ती सरकारचे आहे आणि ही जबाबदारी त्यांनी पार पाडली पाहिजे. त्यासाठी लगणारे नियं-

त्रणाचे अधिकार त्या सरकारास आहेत आणि त्यांचा उपयोग जरूरीप्रमाणे कडक रीतीने होणे अगत्याचे आहे. धान्य नफेबाजीच्या हितूने विक्रावयास बाहेर न काढणे किंवा बाजारभाव मर्यादेबाहेर घेणे असल्या गोष्टींचे नियंत्रण होणे इष्ट आहे. त्या कार्यक्रमाचे मार्गांत अडचणी नाहीत असे नाही. परंतु साय पुरवठ्याचे महत्त्व एवढे आहे की, त्या दूर होण्यासाठी हरएक प्रयत्न झाला पाहिजे. धान्य पुरवठ्याचा प्रश्न समाधानकारक रीतीने सोडविण्याची सरकार शिकस्त करीत आहे अशी जनतेची स्वात्री पटली जाणे अत्यंत आवश्यक झाले आहे. व्हाइसरॉय या निकडीच्या गोष्टीकडे सास लक्ष पुरवतील अशी आशा आहे.

फौजेसाठी अन्नसामुग्री पुरवावयाची तिला अग्रस्थान दिले जावे याविषयी मतभेद होणे शक्य नाही. तथापि समाजातील कामकरी व इतर वर्ग यांस सायपदार्थांचा मर्यादित पण निश्चित पुरवठा होण्याचे महत्त्वहि तितकंच मोठे आहे हे विसरतां कामा नये. सध्या वृत्तपत्रांत जनतेच्या वतीने तक्रारी प्रसिद्ध होत आहेत त्यांचा याच दृष्टीने विचार झाला पाहिजे. हिंदुस्थानांत जरूर असलेल्या धान्यापैकी फक्त गव्हाची आयात बाहेरून होणे शक्य आहे. मामुली परिस्थितीत ह्या देशांतून गव्हाची निर्गत अल्प प्रमाणांतच होत असे आणि जरूरीच्या प्रसंगी ऑस्ट्रेलियन गहू इकडे आयात झाल्याची उदाहरणे आहेत. सध्या समुद्रमार्गाची वहातुक अडचणीची झाली आहे यांत शंका नाही. तरीहि हिंदुस्थानची निकडीची परिस्थिति लक्षांत घेऊन सरकारने ऑस्ट्रेलियांतून गहू इकडे आणण्याचा शक्य तो प्रयत्न केला पाहिजे अशी सूचना करण्यांत आली आहे, तिची अंमलबजावणी केली जाणे इष्ट आहे. गव्हाची आयात झाल्यास धान्याच्या पुरवठ्याचा प्रश्न सुटण्यास सहाय झाल्यावांचून राहणार नाही. मुंबई सरकारच्या अन्नसामुग्री सहाय्य मंडळाच्या चर्चेचा वृत्तांत प्रसिद्ध झाला आहे त्यावरून मुंबई शहरांत “रेशनिंग” ची व्यवस्था लवकरच चालू केली जाणार आहे असे दिसते. पुणे शहराच्या बाबतीतहि त्या व्यवस्थेविषयी चर्चा झालेली आहे. योजनात्मक आणि नियंत्रणात्मक पद्धतीने साय पदार्थांचा पुरवठा व वाटणी होणे अपरिहार्य झाले आहे असे एकंदर परिस्थिति लक्षांत घेतां वाटावयास लागणे स्वाभाविक आहे. त्या कामी हिंदुस्थान सरकार, प्रांतिक सरकार, व्यापारी व जनता यांनी सहकार्य करून अन्न-पुरवठ्याचा प्रश्न सोडविता पाहिजे हे उचल आहे.

मुंबई शहर आणि उपनगर येथे आलेले व येणारे धान्य तेथून बाहेर नेण्यांत येऊं नये आणि त्याच्या पुगवठ्याचा कमाल उपयोग शहरवासियांस व्हावा ह्या हेतूने प्रांतिक सरकारने एक नवीन हुकूम काढला आहे. दहा बंगाली मणांपेक्षा अधिक वजनाची बाजरी कोणाजवळ असेल तर ह्या हुकुमान्वये त्यास तिचा व्यवहार करतां येणार नाही. तांदूळ, ज्वारी व बाजरी एसाद्या रेल्वे स्टेशनवर, बंदरावर किंवा गोदीत उतरलेली असेल तर ते धान्य सास परवान्यावांचून हालवतां येणार नाही. दहा बंगाली मणांपेक्षा अधिक बाजरी ज्यांचजवळ असेल त्यांनी दर आठवड्यास त्याबाबतची माहिती ठगविक अधिकाऱ्यांस रीतसर कळविली पाहिजे असाहि हुकूम सरकारने काढला आहे. उपलब्ध असलेल्या धान्याची वाटणी योग्य तऱ्हेने व्हावी आणि शक्य तितक्या लोकांस ते मिळावे हा बरील हुकुमाचा उद्देश आहे. सरकारी धान्यविक्रीच्या दुकानाचे संवत्त लोकांची गाऱ्याणी प्रसिद्ध होत आहेत तिकडेहि लक्ष पुगवून ती दूर करण्याचा अविकान्यांनी अवश्य प्रयत्न करावा.

पाश्चात्यांचे अंधानुकरण करू नका

हवामानाचा विचार करून कपडे वापरा

सिलोनचे गव्हर्नर, सर अँड्र्यू काल्दकॉट, ह्यांनी कोलंबो येथील रॉयल कॉलेजच्या वार्षिक बक्षीस समारंभाचे वेळी कॉलेजच्या विद्यार्थ्यांना उद्देशून उपदेश केला, त्यांतील कांहीं भाग "इंडिपेंडंट" मधून येथे उद्धृत करण्याजोगा आहे. ते म्हणाले:-

"सिगारेट्स, दाढ व कपडे ह्यांची आपण मोठ्या प्रमाणावर आयात करतो, त्यांपैकी बराच मोठा भाग अनवश्यक आहे. युरोपियन पद्धतीच्या कपड्यांच्या जुलमांतून मुक्त व्हा आणि घुमपान व दाढपान सोडून घ्या. २८ जुलै, १९३८ पासून मी घुमपान अजिबात केलेले नाही. ही सवय सोडण्यास सहा महिन्यांचा संयम पुरेसा होतो. मी मलायी व चिनी लोकांत कित्येक वर्षे काढली. मलायामधील व हाँगकाँगमधील विविधमंडळांत व तेथील सरकारी समारंभांत तेथील माझे स्थानिक सहकारी आपल्या राष्ट्रीय पोषाकाने हवेतील उष्णतेस सुखाने तोंड देत असत, परंतु मी मात्र माझ्या गरम व जड राष्ट्रीय पोषाकांत घामाने भिजून जात होतो. मी मलायी व चिनी लोकांचा हेवा करीत असे. येथे सिलोनमार्चे पहिले, तर सिंहली लोकांनी आपली अवस्था माझ्यासारखी करून घेतली आहे. थंड हवेत आवश्यक असलेला पोषाक उष्ण हवेतहि वापरणे हे निर्बुद्धपणाचे लक्षण आहे. असा पोषाक स्वच्छ नसतो, काटकसरीचा नसतो किंवा तो सुरेखहि दिसत नाही. तो नकली मात्र दिसतो. सर्व कचेऱ्यांतून शर्ट व अर्धा विजार एवढे कपडे घालणे पुरे असल्याचे मी आधीच जाहीर केले आहे. सरकारी समारंभ, मुलाखती, इत्यादींचे वेळी सिंहली लोकांनी आपला राष्ट्रीय पोषाक घालण्यास मी हरकत ठेवलेली नाही. वयस्क लोक आतां माझ्या सांगण्यावरून आपला विडायती पोषाक टाकून देतील, अशी अर्थातच माझी अपेक्षा नाही. परंतु लंकेतील तरुणांनी मात्र ह्या कामी पुढाकार घेतला पाहिजे. अनवश्यक व

गेरसोईचे कपडे व पायतगे वापरण्याचे त्यांनी टाकून दिले पाहिजे. सिलोनमधील फुटबॉलपटु उबड्या पायांनी खेळतात; मग दिवसाच्या कामाचे वेळी त्यांस पायमोजे व बूट कशास लागतात ? वहाणा चालणार नाहीत काय ? "

आय. सी. एस. ची परीक्षा

४ जानेवारी रोजी सुरू होणारी आय. सी. एस. ची परीक्षा आतां १८ जानेवारी रोजी दिंडी, लहोर, अलाहाबाद, मुंबई आणि मद्रास येथे सुरू होईल. कडकचा केंद्र रद्द करण्यांत आले आहे तेथील उमेदवारांनी बरीक्षेसाठी अलाहाबादला जावयाचे आहे.

ब्रेट ब्रिटनचे सरकारी उत्पन्न व खर्च

चालू हिशोबी वर्षाच्या पहिल्या नऊ महिन्यांत ब्रिटिश सरकारचे उत्पन्न १ अब्ज, ७२३ कोटी पौंड इतके झाले. म्हणजे गेल्या वर्षाच्या तत्सम उत्पन्नापेक्षा ते ५४३ कोटी पौंड अधिक भरले. उत्पन्नापेक्षा खर्च २ अब्ज, २९ कोटी पौंड जास्त झाला. उत्पन्नाचे बाजूस कॅनडाच्या सरकारने दिलेली २२३ कोटी पौंडाची देणगी अंतर्भूत आहे.

बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट. लि.

वरील कंपनीच्या ता. ३१-१२-४२ रोजी भरलेल्या सभेत डायरेक्टरांचा रिपोर्ट व ताळेबंद ह्यांस मान्यता मिळून ऑडिटरांनी भागांवर ७३% डिव्हिडंड व २३% बोनस अशी नफ्याची वाटणी मंजूर झाली. के. वि. न. वर्तक ह्यांचे जागी डॉ. भटकमकर ह्यांची डायरेक्टर म्हणून निवड झाली व निवृत्त होणारे डायरेक्टर श्री. तांवे, श्री. साळवेकर व डॉ. फाटक ह्यांची फेरनिवड झाली. श्री. जी. एम्. ओक व श्री. जी. डी. आपटे हे पूर्वीचेच ऑडिटर हिशोब-तपासनिशांचे जागी नेमण्यांत आले.

ब्रेट इन्व्हेस्टमेन्ट ट्रस्ट लि.

वरील नांवाची ५० लक्ष रुपये अधिकृत भांडवलाची कंपनी लवकरच नोंदण्यांत येणार आहे. त्यापैकी निम्मे वसूळ करण्यांत येईल. ट्रस्ट कंपनीच्या नेहमीच्या कामाबरोबर नवीन उद्योग-धंद्यांस हातभार लावण्याचे कार्यहि ही कंपनी करणार आहे.

न्यू इंडिया इंडस्ट्रीज लि.

(Approved Re-traders and Approved Contractors)

२६ लॅमिंग्टन नॉर्थ, मुंबई ११.

अध्यक्ष:—श्री. ग. स. मराठे, अकचुअरी.

महाराष्ट्रांतील रकराचा प्रमुख कारखाना

★ गिरणीचे रोलर्स

★ खरी हातमोजे

★ छापखान्यांचे रोलर्स

★ रीमोल्ड टायर्स

★ खरी वाशर्स

★ सॉलिड व्हील्स

व इतर खरी माल तयार होतो.

पु. ग. मराठे

मॅनेजिंग डायरेक्टर.

स्फुट विचार

युद्धाचें गेलें वर्ष

बारा महिन्यांचे पूर्वीची आणि आजची युद्धपरिस्थिति ह्यांचें तुलनात्मक दृष्टीनें अवलोकन केलें असतां आशा, उत्तेजन व उत्साह ह्यांस भरपूर जागा उत्पन्न झाली आहे, असें निःसंशय म्हणतां येतें. गेल्या वर्षीत प्रारंभी जपानची पश्चिमेस आणि जर्मनीची पूर्वेकडे झपाट्यानें प्रगति झाल्यामुळे मित्रराष्ट्रांच्या आशावादास धक्का बसला होता, त्या वातावरणाचें पुष्कळसें निराकरण अलिकडच्या कांहीं महिन्यांच्या अवधीत झालें आहे. हिटलरचे ग्रह उच्चिंचे आहेत असें वाटावयास लागलें होतें आणि त्याच्या विजयाच्या भरतीचें स्थित्यंतर ओहोटीस लागण्यास फार काळ लोटला पाहिजे अशी कल्पना होण्यास जागा होती. पण त्याचे बेत एकामागून एक फसत आले आहेत. लेनिनग्राड व मॉस्को तर हिटलरच्या दृष्टीस मृगजलच ठरले आहेत. पण त्यास सर्वांत मोठा हिसका कोठें सहन करावा लागला असेल तर तो स्टालिनग्राड येथें व कॉकेशसमध्ये होय. रशियन फौजांनीं जर्मनीची प्रगति ह्या रणांगणांवर थांबवली आहे, इतकेंच नव्हे तर शत्रूवर उलट चढाई करून हिंवाळ्याच्या विकट नैसर्गिक परिस्थितीत त्यास मार्गे रेटण्यांत अप्रतिम यश मिळवले आहे. त्याच वेळीं ब्रिटिश फौजेनें रोमेलठा शेकडों मैल हांकून देऊन त्याचा सारखा पिच्छा पुरवला आहे. भूमध्य समुद्रांत ब्रिटिश वर्चस्व प्रस्थापित होत आलें आहे आणि इटलीच्या प्रमुख बंदरांवर व शहरांवर ब्रिटिश विमानांनीं विध्वंसक हल्ले चढवले आहेत. अलेक्झांड्रिया व कैरो काबीज करण्याची सुखस्पर्शे हिटलरला एका काळी पडत होती ती जिरली आहेत आणि इटलीचें आफ्रिकन साम्राज्य पूर्णपणे नष्ट झालें आहे. फ्रान्सच्या आफ्रिकेतील साम्राज्याची हीच गत आतां होऊं पहात आहे आणि अमेरिका व ब्रिटिश सैन्यानें त्या रणांगणांत जी धडाडी दाखवून ट्युनिशियामध्ये जर्मनीस घेरलें आहे तो पराक्रमहि अनेक दृष्टींनीं अपूर्व असाच झाला आहे. जपानच्या पूर्व आशिया खंडातील विजयामुळे जर्मनीस कांहीं काळ उत्साह चढल्यासारखें झालें होतें, पण न्यूगिनीमध्ये अमेरिकन व ऑस्ट्रेलियन फौजांनीं शत्रूस हटवले आहे आणि त्याचा सारखा पाठलाग चालवला आहे. ब्रह्मदेशांत जपानला ब्रिटिश व अमेरिकन विमानांचे वाढते हल्ले सहन करावे लागत आहेत आणि त्याचें लढाऊ सामर्थ्य एकंदरीत बरेंच खालावलेलें दिसत आहे. गेल्या वर्षीतील युद्धपरिस्थितीचें सिंहावलोकन केलें असतां ह्या रीतीनें मित्र राष्ट्रांची बाजू अधिक बळकट होत आहे आणि शत्रूच्या नशिबानें उलट खाण्यास निश्चित प्रारंभ केला आहे ह्याविषयी शंका उरत नाही. मनुष्यांची व सामुग्रीची प्रचंड हानि झाली असली तरी हिटलर आपल्या नशिबाची परीक्षा पुन्हां पहाण्यास चालू सालीं आणखी एक जुगारी डाव टाकल्यावांचून रहाणार नाही आणि मित्र-राष्ट्रांच्या तटबंदीस दुसरीकडे कोठेंतरी भोक पाडण्याचा प्रयत्न करण्यास चुकणार नाही अशी सावधगिरीची सूचना कित्येक निरीक्षक देत आहेत ते योग्यच आहे. तथापि असल्या शत्रुप्रयत्नास तोंड देण्यास मित्र-राष्ट्रां-जवळ वाढतें बळ आहे आणि त्याचा त्यांनीं चिकाटीनें उपयोग करावयाचा आहे हा बोध त्या सूचनेपासून घ्यावयाचा आहे. शत्रु

हिंदुस्थानला तर अगदीं जवळ असल्यानें जागरूकतेची व निश्चयाची आवश्यकता येथें विशेष आहे हें सांगायला नको.

शिक्षणपद्धतीत सुधारणा

युद्धोत्तर काळांत ब्रिटिश शिक्षण-व्यवस्थेत कोणत्या सुधारणा होणें इष्ट आहे ह्याविषयी इंग्लंडमध्ये कॉझव्हॅटिन्स व कामररी पक्ष कोणत्या प्रकारच्या योजना आसीत आहेत ह्याचें दिग्दर्शन आम्हीं नुकतेंच केलें आहे आणि हिंदुस्थानांत ह्या विषयाची चर्चा होणें अगत्याचें आहे असें सुचविलें आहे. ह्या बाबतींत इंदूर येथें नुकत्याच भरलेल्या अखिल भारतीय शिक्षण परिषदेत विचारविनिमय झाल्याचें प्रसिद्ध झालें आहे ही समाधानार्थी गोष्ट आहे. डॉ. बाबासाहेब जयकर आणि प्रा. अमरनाथ ह्यांनीं प्रचलित हिंदी शिक्षण-व्यवस्थेविषयी असमाधान व्यक्त करून तीमध्ये महत्त्वाच्या सुधारणा होण्याचें अगत्य प्रतिपादलें. देशाच्या परिस्थितीस आणि लोकांच्या आर्थिक, सामाजिक व राष्ट्रीय गरजांस धरून सध्याचें हिंदी शिक्षण नाही ही तक्रार कित्येक वर्षे केली जात आहे. आमच्या शिक्षण-पद्धतीत आमुलाग्र फेरबदल झाल्यावांचून हा प्रश्न सुटायचा नाही ही भावना दृढ झाली आहे. युद्धोत्तर काळांत हिंदुस्थानास राजकीय, आर्थिक व सांस्कृतिक दृष्टींनीं जगांत योग्य स्थान प्राप्त होण्यास आणि हिंदी लोकांची सर्वांगीण प्रगति होण्यासाठीं अनुकूल परिस्थिति निर्माण होण्यास तरुण पिढीस उपयुक्त व कार्यक्षम नागरिकत्वाचें शिक्षण मिळेल अशी तजवीज झाली पाहिजे. हा प्रश्न आमची विश्वविद्यालये आणि शिक्षण-संस्था ह्यांनीं आणि त्याच-बरोबर प्रांतिक सरकारांनीं हातीं घेतला पाहिजे. ह्यांच्या हातांत शिक्षण-व्यवस्थेची सूत्रे असल्यानें त्यांसच तो सोडवितां येणार आहे.

नफा घ्या, नफेबाजी नको

सुरत चेंबर ऑफ कॉमर्सनें सर पुरुषोत्तमदास ठाकूरदास ह्यांच्या सन्मानार्थ मेजवानी केली, त्या प्रसंगीं सर पुरुषोत्तमदास ह्यांनीं आपल्या भाषणांत व्यापाऱ्यांनीं, विशेषतः दाणेवाल्यांनीं नफेबाजी करूं नये, अशी आग्रहाची विनंति केली. नफा हा तर व्यापाराचा पाया आहे; नफ्याचे अभावीं कोणताच व्यापारी व्यवहार करणार नाही, हें खरें असलें तरी, निदान माणुसकीच्या दृष्टीनें तरी व्यापाऱ्यांनीं नफ्यावरच संतुष्ट रहावे, नफेबाजीचे आहारीं जाऊं नये, असें त्यांनीं कळकळीनें सांगितलें. अर्थात्, व्यापारी देवघेवीत माणुसकीची अपेक्षा करणें जरा अव्यवहार्यच आहे, असा सर पुरुषोत्तमदास ह्यांच्या म्हणण्यावर आक्षेप घेतां येण्या-जोगा आहे. पैसा मिळवितांना माणुसकी न दाखवितां मिळविलेल्या संपत्तीतूनच थोडाफार घर्मादाय स्वर्च करण्याची व्यापाऱ्यांची प्रवृत्ति असते. व्यापाऱ्यांनीं ही नेहमींची पद्धत सध्यांच्या विशेष अडचणीच्या प्रसंगीं बाजूस ठेवावी, असा सर पुरुषोत्तमदास ह्यांच्या म्हणण्याचा मतितार्थ आहे. एकाद्या व्यापाऱ्यानें केवळ नफेबाजी सोडून भागणार नाही, सर्वांनींच त्या कामी सहकार्य केलें पाहिजे, हें उघड आहे.

स्तन्य प्रयत्न

धान्यांच्या नुसत्या किंमती ठरवून आणि त्यांच्या विक्रीच्या यंत्रणांचे नियंत्रण सरकारने केल्याने सध्याच्या साद्यपदार्थांच्या टक्क्याविषयीचा प्रश्न सुटून शकत नाही ही गोष्ट पुष्कळ वेळी दृष्टिगोचर होत असते. देशाच्या काही भागांत एखाद्या धान्याची दुसऱ्या ठीक नसून त्याचा पुरवठाच मर्यादित असेल तर ते धान्य प्रत्यक्ष तितक्या प्रमाणांत बाहेरून आणल्यावाचून त्याच्या किंमती यशस्वी रीतीने नियंत्रित होणार नाहीत. प्रांतिक सरकारने सरकारी करून काही धान्य आणण्याची सटपट चाळविली आहे ती त्याकरिताच होय. मालाच्या आयातीचे आणि वाटणीचे काम व्यापाऱ्यांवर सोपवूनही भागत नाही. येथे सरकारचे वजन व अधिकार ह्यांचे महत्त्व असते. मुंबई प्रांतांत एकंदरीने तांडुळाचा मोठा तुटवडा आहे हे जाणून प्रांतिक सरकारने तो दूर करण्याचे काम स्वतःवर घेतले आहे, ही समाधानकारक गोष्ट आहे. कुळाबा जिल्ह्यांतला फालतू तांदूळ ठराविक व्यापाऱ्यांचे मार्फत स्वतः खरेदी करण्याचे आणि तो प्रांताच्या गरजू भागांत निश्चित किंमतीने पुरवण्याचे त्यांनी ठरविले आहे. प्रांताचे गव्हर्नर सर रोजर फ्ले यांनी धान्याच्या दुर्मिळतेविषयी आपले म्हणणे त्यांचेपुढे आणण्याच्या मुंबईच्या एका वजनदार शिष्टमंडळास नुकतेच सांगितले की ते स्वतः दिली येथे जाऊन ह्या प्रांतास अधिक धान्य मेळण्याचे संबंधांत मध्यवर्ती सरकारास गळ घालणार आहेत. देशाच्या निरनिराळ्या भागांत धान्याचे पुरवठ्याचे बाबतीत स्तिसेच चाललेली असता अशा प्रकारचा प्रयत्न होणे अगत्याचे होते आणि तो स्वतः करण्याचे गव्हर्नरांनी ठरवले आहे हे सर्वस्वी न्युत्य आहे. सर रोजर मुंबई प्रांताची स्थिति हिंदुस्थान सरकारच्या नजरेस आणून आपल्या शिष्टाईत यश मिळवतील अशी गशा आहे.

बाँबे को. कार्टर्ली

बरील त्रैमासिकाचा डिसेंबर १९४२ चा अंक प्रसिद्ध झाला आहे, त्यामध्ये मि. डब्ल्यू जे. जॅकनिंस यांनी आपल्या लेखांत वेढेगांवांच्या उन्नतीसाठी सर कसू वाडिया ह्यांनी निर्माण केलेल्या ट्रस्ट फंड व त्यांतून दुष्काळी भागांतील शेती सुधारण्याची चालविलेली सटपट ह्यांची माहिती दिली आहे. शेतीच्या धंद्यांत शास्त्रीय ज्ञानावर आधारलेल्या सुधारणा घडवून आणणे, शेतकऱ्यांची सहकारी तत्त्वावर संघटना करणे व देशातील सामाजिक जीवनाची घडी नीट बसविणे, ह्या तीन गोष्टी शेतकऱ्यांच्या उद्दारासाठी अत्यंत आवश्यक आहेत, असे त्यांनी नमूद केले आहे. श्री. एन्. पी. भागवत ह्यांनी आपल्या लेखांत, कॅम्ब्रिजर्स सोसायट्याची वाढ पुनः होऊ लागली आहे त्यासंबंधी माहिती दिली आहे. व्यापारी वर्गाने सहकारी चळवळीशी विशेषतः मालाच्या सहकारी तत्त्वावर विक्री करणाऱ्या संस्थांशी, सहकार्य करून हिंदी आर्थिक प्रगतीस हातभार लावावा, असे श्री. आर. जे. देसाई ह्यांनी सुचविले आहे. कॅम्ब्रिजर्स स्टोर्सची प्रगति आणखी सुपाट्याने होणे इष्ट आहे. सहकारी चळवळीचा हा भाग हिंदुस्थानांत हार मार्गे पडलेला आहे, असे श्री. गिरधरलाल मेहता ह्यांनी आपल्या लेखांत सांगितले आहे. थकवाकी ठेवणाऱ्या कर्जदारास जामीन हाणाराहि थकवाकीदाराच समजावयाचा की काय, ह्या प्रश्नाचा उदाहरणार्थ श्री. के. बी. गजेंद्रगडकर ह्यांनी आपल्या लेखांत केला आहे. उद्योगधंद्यांची सहकारी तत्त्वावर संघटना करून चीन देश जपानी आक्रमणास कसे तोंड देत आहे ह्याची माहिती श्री. पी. वा. काळे ह्यांनी आपल्या लेखांत दिली आहे. नेहमीची उपयुक्त सदरे अंकांत आहेतच.

दि बँक ऑफ इंडिया लि.

[स्थापना : १९०९]

अधिकृत भांडवल	₹. २,००,००,०००
वसूल झालेले भांडवल	₹. १,००,००,०००
गिऱ्हे फंड	₹. १,१८,००,०००

मुख्य कचेरी: ओरिएण्टल बिल्डिंग, मुंबई.
 मुंबईमधील शाखा: ब्रुलियन एस्तचेन, कुळाबा, काळबादेवी आणि मलबार हिल्स.

इतर शाखा: अहमदाबाद (मद्र. मुख्य ऑफिस), अहमदाबाद (एलिस मिज शाखा), अहमदाबाद (स्टेशन शाखा), अंभेरी (मुंबई शेजारी), वांद्रे (मुंबई शेजारी), कलकत्ता (क्राइस्ट स्टीट, मुख्य ऑफिस), कलकत्ता (बडा बझार), कलकत्ता (चौगुली स्ट्रेट), जमशेदपूर, कराची, नागपूर (किम्ब्ले), नागपूर (इतवारी बझार), पुणे, पुणे शहर, राजकोट, सुरत.

लंडन एजन्ट्स : वेस्टमिन्सٹر बँक लिमिटेड.

डायरेक्टर्स : सर बुनीटाल व्ही. मेहता, के. सी. एस्. आय. (अध्यक्ष), श्री. अंबालाल सागमाई, सर जोसेफ के. नाईट, मि. ए. मेडिस, सर कावसजी जहांगिर, बॅंगोनेट, के. सी. आय. ई., ओ. बी. ई., मि. दिग्गज के. दाजी, श्री. रामनिवास रामनारायण.

करंट डिपॉझिट अकाउंट्स :

दररोजच्या ₹. ३०० ते ₹. १,००,००० रकमेच्या शिल्लकेवर ३% दराने व्याज दिले जाते. ₹. १,००,००० वरील व्याज सात योजनेने दिले जाते. सहामाही अखेर व्याजाची किमान रक्कम ₹. ५ पेक्षा कमी झाल्यास व्याज दिले जात नाही. कायम, अल्प मुदतीच्या व सेव्हिंग बँक ठेवी योग्य व्याजाने स्वीकारल्या जातात. व्याजाचे दर पत्रद्वारे.

बिल्लस व सेटलमेंट्समार्फत बँक एक्सचेंजद्वारे व ट्रेडी म्हणून काम करते. सर्व तऱ्हेचे ट्रेडीचे काम केले जाते. नियम अर्ज करून मागवावेत.

बँकेसंबंधी नेहमीचा सर्वसामान्य व्यवहार केला जातो.

एजंटः—टी. आर. लालवाणी.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र, लि.

हेड ऑफिस : पुणे शहर.

स्थानिक शाखा : डेक्कन जिमखाना, पुणे ४.

मुंबई शाखा : दलाल स्ट्रीट, फोर्ट, मुंबई.

अधिकृत व विक्रीस	
काढलेले भांडवल	: ₹. १०,००,०००
सपलेले भांडवल	: ₹. ५,८०,७५०
वसूल झालेले भांडवल	: ₹. २,९०,३७५
एकूण सेटले भांडवल	: ₹. ४५,००,०००

डायरेक्टर्स

श्री. वा. गो. काळे, अध्यक्ष	श्री. मा. म. गुने
श्री. घों. कृ. साठे	श्री. मा. रा. जोशी
श्री. न. ग. पवार	श्री. श्री. गो. मराठे
श्री. व्यं. वि. रावडे	श्री. र. चि. सोहोनी
श्री. वा. पुं. वडे	मि. फ. दो. पदमजी

बँकिंगचे सर्व व्यवहार केले जातात. शेअर व सरकारी रोख यांची खरेदीविक्री कसोशीने करून दिली जाते.

G. L. HALBE,
 ऑफिशिएटिंग मॅनेजर.

शेती-सुधारणा

शेतीच्या सुधारणेचे काम एवढे विस्तृत आहे की ते विविध बाबतीत पद्धतशरिरणाने व चिकाटीने केल्यावांचून फलरूप होणे शक्य नाही. त्या कार्याचे स्वरूप काय आहे आणि त्याची प्रगति कशी होत आहे ह्याची कल्पना मुंबई प्रांताच्या खेडगांव सुधारणा स्वात्याच्या १९४१-४२ सालच्या वृत्तांतावरून दिसून येते. चांगल्या जातीच्या बियाची वाण शेतकऱ्यांस नेहमी भासत असते आणि ती भागवण्याच्या हेतूने सुधारणा स्वात्याने निरानराळ्या भागांत योग्य असलेले बी तयार करून ते शेतकऱ्यांस पुरवणे हे कार्य व्यवस्थित रीतीने व योजनात्मक पद्धतीने वाढत्या प्रमाणांत चालविले आहे. ह्याशिवाय शेतकऱ्यांस नेहमी महाम पडणारे सुधारलेले बीही पुरवले जात आहे. उदाहरणार्थ, सिमल्याहून बटाड्याचे उंची बियाणे आणवून त्याचे ८८ हजार पौंड नाशिक जिल्ह्यांत पुरवले गेले. त्याचप्रमाणे कानरा जिल्ह्यांत उसाचे व विजापूर जिल्ह्यांत सरकीचे बी पुरवण्यांत आले. पावसाच्या पाण्याने शेतजमीन वहात जाते त्या नाशास आच्छा घालण्याच्या प्रयत्नांस यश येत चालले आहे. वृत्तांताच्या साली सुमारे १४ लक्ष फूट लांबीचे बांध त्यासाठी घालण्यांत आले आणि त्यायोगे २५ हजार एकर जमिनीचे रक्षण झाले आहे. सुधारलेल्या आउतांचा उपयोग, गुरांची सुधारणा, इत्यादि बाबतीतहि प्रगति चालू आहे. बिनपतीच्या (कर्जाऊ रकमा देण्याशी संबंध नसलेल्या) शेती सहकारी सोसायट्यांची संख्या ३३१ ची ३५२ झाली आहे. सहकारी विक्री सोसायट्या ८९ च्या ९९ झाल्या आहेत. सुरत आणि धारवाड येथील कपास विक्रीच्या सहकारी संस्थांनी अनुक्रमे करून २४३ व २४ लक्ष रुपये किंमतीच्या मालाची विक्री केली. खेडगांवी धंद्यांसाठी, विशेषतः विणकरांसाठी स्थापलेल्या सोसायट्यांचीहि बरीच प्रगति झाली.

साखरेची नियंत्रित किंमत वाढली

उसाच्या किंमतीत व कारखाना चालविण्याच्या स्वर्चात वाढ आणि युद्धविषयक विम्याचा बोजा ह्या कारणांमुळे हिंदुस्थान सरकारने ठरवून दिलेली साखरेची किंमत कारखान्यांस अपुरी पडते, असे ग्राहणे साखर कारखानदारांनी सरकारपुढे मांडले होते. सरकारने त्यांतील प्रश्नांचा विचार करून, साखरेची विक्रीची किंमत वाढविण्याचे ठरविले आहे. साखरेचे कारखानदारांस मिळावयाची नियंत्रित किंमत दर मणास (८२ ३/४ पौंड) २ रु. ५ आ. ह्याप्रमाणे आता वाढविण्यांत आली आहे. म्हणजे, ११ रु. ११ आ. ह्या पूर्वीच्या किंमतीऐवजी ती आता १४ रु. झाली आहे. किंमतीच्या वरील वाढीस अनुसरून मुंबई प्रांतातील साखर कारखानदारांस प्रत्येक मणास आता १२ रुपयांऐवजी १४ रु. आ. ५ मिळू लागतील व गि-हाइकांस द्राणेदार साखऱ्यास दर शेरास ६ ३/४ आणे व इतर साखऱ्यास ६ ३/४ आणे किंमत पडेल.

स्वस्त कापड काढण्यासाठी हातमार्गांचा उपयोग

गरिबांसाठी स्वस्त कापड उपलब्ध करून देण्याची योजना हिंदुस्थान सरकारने आखली आहे. त्या योजनेस अनुसरून घातरे, शर्दिंग व साह्या अगदी योग्य किंमतीस मिळू लागतील. मुंबई प्रांताने ह्या योजनेस अनुसरून २४ लक्ष वार कापडाची ऑर्डर दिलेली आहे. मद्रास प्रांतातील विणकऱ्यांस ही योजना बाधक होईल हे लक्षांत घेऊन त्या प्रांताच्या सरकारने हिंदुस्थान सरकारच्या योजनेत सामील न होण्याचे ठरविले आहे. विणकऱ्यांस सूत देऊन त्यांचेकडून पुरेसे कापड काढवून घेण्याची आपली स्वतःची योजना मद्रास सरकारने आखली आहे व काही गिणण्यांनी आवश्यक सूत काढण्यास प्रारंभहि केला आहे, असे समजते.

मुंबई इलाख्यातील सहकारी चत्रवळीच्या केंद्रस्थानी असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉव्हिन्शियल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लिमिटेड.

(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९११.

मुख्य कचेरी-सर विठ्ठलदास ठाकरसी मेमोरिअल बिल्डिंग ९, बेक हाउस लेन, कोट मुंबई.

शाखा

१ बरामती (जि. पुणे)	१८ अकलूज (जि. सोलापूर)
२ सानारा (" सातारा)	१९ विरमगाव (" अहमदाबाद)
३ इस्लामपूर (" ")	२० धुळे (" प. सातारा)
४ कऱ्हाड (" ")	२१ दोंडाईचे (" ")
५ तासगाव (" ")	२२ शिरपूर (" ")
६ किलोस्करवाडी (" ")	२३ शहादे (" ")
७ शिराळे (" ")	२४ नंदुरवार (" ")
८ कोरेगाव (" ")	२५ साक्री (" ")
९ वाई (" ")	२६ शिंदसेडे (" ")
१० अहमदनगर (" अहमदनगर)	२७ तळोदे (" ")
११ शेवगाव (" ")	२८ मालेगाव (" नाशिक)
१२ कोपरगाव (" ")	२९ सटाणा (" ")
१३ बेलापूर (" ")	३० कडवण (" ")
१४ राहुरी (" ")	३१ लासलगाव (" ")
१५ भिवंडी (" ठाणे)	३२ नांदगाव (" ")
१६ पालघर (" ")	३३ दोहद (" पंचमहाल)
१७ कल्याण (" ")	३४ कालोड (" ")

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेव्हिंग बँक ठेवी

स्वीकारल्या जातात

आणि

इलाख्यातील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणी हुंडीचा व्यवहार केला जातो.

या बँकेत घेणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्पन्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरिता हेड ऑफिस अगार शाखा-कचेऱ्यांस लिहा.

व्ही. एल. मेहता,
मॅनेजिंग डायरेक्टर.

अर्थशास्त्र

टेबल:—प्रो. वा. गो. काटे व प्रो. द. गो. कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमारें ३००; किंमत ३ रुपये
या संघात अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धान्तांचे विवेचन केले
आहे.

श्रीराम सिल्क मिल्स लि., बंगलोर

[कंपनीने १९११ अखेर ६ टक्के डिविडेंड वांटला आहे.]

युद्धसाहित्यपुरवठा-खात्याची परेशुटकरिता
लागणाऱ्या

रेशमी कापडाची ऑर्डर पुरी करण्यासाठी लागणाऱ्या
भांडवलाकरिता तूर्त एकूण रु. १ लक्षाच्या रकमेपर्यंत

ठेवी घेणे आहेत

व्याजाचा दर ४॥ ते ६ टक्के. ठेव किमान
रु. ५०० ची असावी. ठेवीवरील व्याज
दर सहा महिन्यांनी दिले जाते.

श्रीराम सिल्क मिल्स लि., } नारायण गोविंद नाईक,
श्रीरामबाग, } (माजी अध्यक्ष, म्हेन्नर चेंबर ऑफ
बसवनगुडी, बंगलोर. } कॉमर्स) मॅनेजिंग डायरेक्टर

आमच्या कारखान्यातील माल मुंबईस बॉम्बे स्वदेशी को-ऑपरे-
टिव्ह स्टोअर्समध्ये व पुण्यास लक्ष्मी रोडवरील रे म्युझियमच्या
व्यापार-संबंधन-गृहान पहा.

राहाणेची व भोजनाची उत्तम सोय

फोन नं. ७९९ गणपति चौक,

व्यवस्थापक

N. V. WADNERKAR

Gold & Silver Smith, Jeweller & Engraver,
Electro-plater & Manufacturer of Sporting
Trophies, Medals, Cups etc.

.. Raviwar Peth, Saraff Bazar, ..

POONA CITY.

मधुमेहावरील

औषध

तीन आठवड्यांचे
औषधास फक्त रु. ७

— मागविण्याचा पत्ता —

मॅनेजिंग डायरेक्टर, हरल प्रॉडक्ट्स
कंपनी लिमिटेड.

१२३ ए, सदाशिव, पुणे २.

वक्तशरि आणि मनपसंत काम
करून देणारे

मोहन वॉच कंपनी

रेग्युलेशन मोफत

कॉमनवेल्थ बिल्डिंगसमोर लक्ष्मी रोड, पुणे २.

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents
Fergusson College Road, Poona No. 4

- (1) We stock and supply Educational books, General books & Library books.
- (2) We supply Government of Bombay and Government of India publications.
- (3) We receive Subscriptions to Indian and Foreign periodicals.
- (4) We procure any book published anywhere and supply it at publisher's price.

हे पत्र पुणे, पेट मांबुडा घ. नं. ११५११ आयनूषण हापखान्यांत रा. विठ्ठल हरि बर्वे, यांनी छापिले व
रु. श्रीपाद रामन काळे. बी. ९, यांनी 'दुर्गाविवास,' मांबुडा, घ. नं. १२२१११, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.